

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.342>

JEL classification: Q18, D92, Q12

UDC: 338.434:330.341.1:005.336.4-027.63(477)

Ігор ПАСКА

доктор економічних наук, професор,
декан економічного факультету,
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна
ORCID iD: 0000-0003-4453-8905
E-mail: paska.igor@ukr.net

Світлана БАТАЖОК

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та економічної теорії,
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна
ORCID iD: 0000-0002-8951-5785
E-mail: batazhok@ukr.net

Ірина ГЕРАСИМЕНКО

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна
ORCID iD: 0000-0002-7829-8009
E-mail: irina-gerasimenko@ukr.net

Богдан ХАХУЛА

доктор філософії і галузі економіки,
доцент кафедри менеджменту,
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна
ORCID iD: 0000-0003-4286-2381
E-mail: valerii.khakhula@gmail.com

Михайло МАРШАЛОК

аспірант,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна
E-mail: marshalok.mykhailo@nubip.edu.ua
ORCID iD: 0009-0009-8669-9820

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Сільське господарство є однією з провідних галузей економіки, стабільність функціонування якої дає змогу забезпечити продовольчу безпеку країни. Сільське господарство останніми роками стає

© Ігор Паска, Світлана Батажок, Ірина Герасименко, Богдан Хахула, Михайло Маршалок, 2024

Отримано: 19.08.2024 р.

Рекомендовано до друку: 12.09.2024 р.

Опубліковано: 30.09.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Паска І., Батажок С., Герасименко І., Хахула Б., Маршалок М. Туризм і російсько-українська війна: проблеми сьогодення та перспективи післявоєнного відновлення. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 3. С. 342-350. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.342>

галуззю економіки, що найбільш стабільно розвивається, з щорічно зростаючим обсягом експортної продукції. Країна є одним із провідних постачальників сільськогосподарської продукції на світовий ринок. Фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств має особливе значення, що з специфічними особливостями галузі.

Метод (методологія). В процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи дослідження та аналізу економічних процесів: логічного узагальнення, порівняння та систематизації (при деталізації предмета дослідження); аналогій (у процесі порівняльного аналізу ефективності фінансування інноваційних процесів в Україні та країнах світу); синтез, наукова абстракція та морфологічний аналіз (при уточненні базових економічних категорій наукового дослідження); індукції та дедукції (при обґрунтуванні основних джерел фінансування пріоритетних напрямків інноваційного розвитку економіки).

Результати. Вважаємо, що сам принцип державного регулювання добре відомий на практиці розвинутих країн. Всі інноваційні інвестиції у поліпшення сільськогосподарських земель, оновлення виробничого апарату та технологій, НТП можуть кредитуватися на пільговій основі та звільнятися від оподаткування; навпаки, ухилення виробників від подібних інвестицій може каратися державою підвищенням кредитних та податкових ставок. Можливе надання пільг експортерам наукомісткої сільськогосподарської продукції. Крім того, можливе звільнення від оподаткування частини прибутку, що спрямовується на оновлення та розвиток виробництва, більш активне використання для цього прискореної амортизації, а також скасування або значне зниження податку на додану вартість на роботи, пов'язані з підвищенням якості сільськогосподарських земель.

Ключові слова: інновація; фінансування; сільськогосподарське підприємство; виробничо-господарська діяльність; державна підтримка.

Вступ

Сільське господарство є однією з провідних галузей економіки, стабільність функціонування якої дає змогу забезпечити продовольчу безпеку країни. Аграрний сектор останніми роками стає галуззю економіки, що найбільш стабільно розвивається, з щорічно зростаючим обсягом експортної продукції. Країна є одним із провідних постачальників сільськогосподарської продукції на світовий ринок. Фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств має особливе значення, що з специфічними особливостями галузі. Будь-яке скорочення фінансування аграрного виробництва, як із внутрішніх, так і зовнішніх джерел, може призвести до скорочення прибутку та збитковості його діяльності.

Питання розвитку інноваційної сільської діяльності економіки в Україні присвячено праці таких вчених як: В. В. Лисенко, О. М. Величко, Є. О. Діденко, Ю. О. Лупенко, Г. Є. Мазнев, І. В. Сідельникова, Ю. В. Танасійчук, Т. О. Дерев'янку, В. П. Якобчук, Л. В. Дейнеко, І. А. Ганієва. Проте, незважаючи на глибину та різноманітність проведених дослідження, наукові пошуки потребують узагальнення та врахування нових

інструменти інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств у сучасні економічні умови.

Мета статті

Мета статті – на основі узагальнення світового досвіду запропонувати рекомендації теоретичного характеру щодо фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств в повоєнний період відродження економіки країни.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сучасне сільське господарство характеризується недостатністю інноваційної активності, переважно було спрямовано придбання готових інноваційних товарів у розвинених країн. Фінансові ресурси для придбання та впровадження інновацій мають у своєму розпорядженні найчастіше великі сільськогосподарські підприємства, малі та середні господарства корпоративного сектору аграрної економіки мають обмежені фінансові можливості. Аграрний сектор економіки меншою мірою привабливий для бізнесу, що підтверджується недостатніми обсягами інвестицій в інноваційні розробки [1]. Інноваційні підходи у діяльності сучасних суб'єктів підприємницької діяльності в сфері

аграрного бізнесу є невід'ємною частиною перспективного розвитку організацій галузі, що забезпечить підвищення рівня конкурентоспроможності як на внутрішньому так і зовнішньому ринках сільськогосподарської продукції.

Для забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств необхідні фінансові ресурси, що дозволяє реалізувати нововведення у галузі. Необхідно наголосити, що державне регулювання впровадження інновацій передбачає поєднання прямих та не прямих методів, а також стимулювання попиту та пропозиції на інноваційні продукти. Попит орієнтований на об'єднання інтересів науки та виробництва для вирішення проблеми запровадження інновацій у сільському господарстві. Пропозиції передбачає наявність попиту на інноваційну продукцію та послуги. Вирішальна роль цьому процесі відводиться державі у сфері як інформаційного та освітнього супроводу, і правового забезпечення інноваційної діяльності аграрних підприємств.

Сучасне сільськогосподарське виробництво орієнтоване на інноваційні підходи розвитку з урахуванням запровадження критичних технологій. Фінансове забезпечення є визначальним чинником їх розробки та практичної реалізації. Їх сутність полягає у комплексі міжгалузевих технологічних складових, що сприяють розвитку на основі інноваційних підходів галузей економіки та вносять значний внесок у реалізацію напрямків розвитку техніки та технологій. Критичними технологіями слід вважати проривні інновації, які призводять до суттєвих результатів у діяльності суб'єктів господарювання різних галузей, у тому числі і сільського господарства.

Сільгосптоваровиробники переважно орієнтовані на апробовані технології, що зумовлено ризиком у діяльності господарств корпоративного сектору аграрної економіки, пов'язаних з особливостями виробництва продукції та планування у галузі, певною нестабільністю бізнесу [2]. При цьому слід враховувати той факт, що уповільнення у впровадженні інноваційних технологій у галузі впливає на рівень конкурентоспроможності агропродовольства як на внутрішньому так і зовнішньому ринках.

Нині основними напрямками розвитку технологій в аграрній сфері економіки вважаються цифрові технології, агробіотехнології, роботи та автоматизована техніка, перехід на нові продукти харчування. Значною мірою інноваційний розвиток галузі у перспективі визначає цифровізацію сільськогосподарського виробництва. Аграрний сектор належить до ряду галузей, які потребують значних економічних та фінансових ресурсів для забезпечення впровадження сучасних критичних технологій, що ґрунтуються на інноваційному підході. Для сільськогосподарського виробництва актуальною проблемою є фінансового забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу, невирішеність якої призводить до проблем подальшого розвитку виробничо-технічної та фінансової складових їх функціонування [3]. Для забезпечення впровадження інноваційних рішень у галузі необхідні постійні та стабільні джерела фінансування, що дозволяють підтримувати виробничі процеси на якісному технологічному рівні. Фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств, спрямоване на реалізацію інноваційних критичних технологій. Внутрішні джерела фінансового забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємства складаються із чистого прибутку, амортизаційних відрахувань на відновлення основних засобів, надходжень у вигляді страхових відшкодувань, доходів від реалізації майна. Зовнішні джерела фінансування включають банківські кредити, інвестиційні надходження, кошти з державного, обласного, районного бюджетів та інші.

Довгострокові капіталовкладення, головним чином у вигляді кредитів необхідні для фінансування капітальних витрат по всьому ланцюжку збільшення вартості: у сільському господарстві – для збільшення обсягу виробництва, підвищення продуктивності, забезпечення стійкості до зміни клімату та погодних катаклізм при одночасному впровадженні адекватних методів господарювання, а також у логістиці, зберіганні і розподіл, щоб зробити ланцюжка поставок більш ефективними і скоротити втрати та псування продуктів харчування. Забезпечення

короткостроковим фінансуванням у достатніх обсягах є стратегічно важливим для покриття значних потреб сектора в оборотному капіталі [4]. Потреби варіюються від дозбирального фінансування, що дозволяє сільськогосподарським підприємствам купувати необхідні ресурси, до фінансування торгових операцій. При тому, що 80 % світового населення залежить від імпорту агропродовольства, який забезпечує певні групи людей необхідними продуктами харчування. За даними СОТ, корпоративні витрати на оборотний капітал збільшилися в 2020 році на 30 % у середньому і на 60 % у деяких країнах, що розвиваються. При цьому глобальний дефіцит фінансування торгових операцій оцінювався приблизно у 1,5 трильйона доларів США у всіх секторах.

У 2018 році сільськогосподарська та тваринницька інвестиційна компанія SALIC, дочірня компанія Суверенного фонду Саудівської Аравії, придбала «Мрію» – великий приватний агрохолдинг, який займається вирощуванням зернових на площі понад 150000 га в Україні, що оцінюється приблизно у 240 мільйонів доларів США. Ціль SALIC полягає в інвестиціях, спрямованих на «реалізацію стратегії продовольчої безпеки шляхом забезпечення продуктами харчування та стабілізації цін на них» [5]. При цьому майбутні поставки зерна в Саудовську Аравію залежатимуть від зовнішніх факторів, наприклад, від погоди в Україні або можливих експортних обмежень з боку української влади.

Замість інвестицій у закордонне сільське господарство суверенний фонд Абу-Дабі ADQ вважав за краще зайнятися ланцюжком поставок. У 2020 році він придбав 45 відсотків акцій Louis Dreyfus Company – провідної компанії з виробництва продуктів харчування. У рамках угоди було підписано довгострокову угоду про постачання, що гарантує продаж сільськогосподарської продукції Об'єднані Арабські Емірати. За словами міністра продовольчої та водної безпеки ОАЕ, ця угода є важливою частиною державної стратегії у сфері забезпечення продовольчої безпеки.

Однак небагато країн мають фінансові ресурси як країни Перської затоки. На більш глобальному і системному рівні одна з ключових проблем полягає у напрямі фінансування малим фермерам (що

обробляють площі менше двох гектарів), які виробляють близько однієї третини продовольства, що виробляється у світі, але при цьому самі страждають від відсутності продовольчої безпеки. Попит на сільськогосподарське фінансування дрібних землевласників у розмірі близько 170 мільярдів доларів США, що становить 70 відсотків світового попиту, залишається незадоволеним. Так само не задоволені фінансові потреби малих та середніх підприємств (МСП) у сфері сільського господарства. Тільки в країнах Африки на південь від Сахари три з чотирьох сільськогосподарських МСП не мають доступу до фінансування у достатньому розмірі, а щорічний розрив між попитом та пропозицією оцінюється у 65 мільярдів доларів США [6].

Виплати в рамках офіційної допомоги для розвитку сільського господарства скоротилися на 9,2 відсотка з 2017 по 2018 рік і впали до 10,2 мільярда доларів США. У 2019 році лише чотири африканські країни виконали мету Малабської декларації щодо витрачання не менше 10 відсотків національного бюджету на потреби сільського господарства порівняно з десятьма країнами у 2017 році.

У багатьох країнах стійкість державного боргу була ще до пандемії COVID-19. Необхідні податково-бюджетні стимули, вливання ліквідних коштів та інші заходи соціального захисту, вжиті державними органами для пом'якшення наслідків великого локдауну, призвели до ще більшого зростання державного боргу.

Враховуючи обмеження державних бюджетів та масштаби потреб, багато урядів не можуть дозволити собі фінансування інвестицій, необхідних для забезпечення продовольчої безпеки. Можливість маневру бюджетними коштами вже надто обмежена чи скоро стане такою. Крім того, незважаючи на те, що у сільському господарстві історично спостерігається високий рівень державної участі, історія державного фінансування сільського господарства видається досить неоднозначною [7]. Багато урядів скоротили підтримку державних сільськогосподарських банків і стали покладатися більше на ринкові сили при кредитуванні суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу.

У 2020 році сукупні інвестиції лише 15 продовольчих компаній (п'яти найбільших компаній з торгівлі продовольчою сировиною, п'яти найбільших виробників продовольства та п'яти найбільших компаній із роздрібною торгівлю продуктами харчування) перевищили 55 мільярдів доларів США. Слід враховувати, що ми знаходимося в історичному періоді високої ліквідності та низьких відсоткових ставок. Так сукупна глобальна капіталізація ринку облігацій та акцій склала у 2020 році майже 230 трильйонів доларів США, що на 17,3 % більше, ніж на рік раніше. Проблема полягає в тому, щоб стимулювати залучення інвестицій в аграрний сектор. При цьому необхідно наголосити, що забезпечення продовольчої безпеки, як глобального суспільного блага не завжди може співпадати з інтересами приватних фірм. Приватні інвестори можуть не захотіти покривати витрати, пов'язані з негативними зовнішніми ефектами, як-от забруднення навколишнього середовища або глобальне потепління.

Таким чином, лише державного фінансування недостатньо, а приватний капітал не завжди може бути націлений на забезпечення продовольчої безпеки. Потрібно розвивати та розширювати інноваційні джерела фінансування, що виходять за межі поточної ринкової пропозиції. Звідси постає необхідність розвивати державно-приватне партнерство. Вважаємо, що змішане фінансування може бути перспективним рішенням. Хоча це і не інструмент як такий, але цей підхід до структурування інвестицій може набувати різних форм і зазвичай називається «використанням капіталізованого капіталу з державних чи благодійних джерел для збільшення обсягу інвестицій приватного сектора у сталий розвиток» [8]. Він ґрунтується на відмінностях між пільговими та комерційними умовами фінансування, причому перші мають на увазі готовність йти на більш високі ризики та/або погоджуватися на нижчі, ніж прийнято для ринку, доходи. Ідея полягає в тому, що уряди, банки розвитку або донори можуть залучати великі обсяги комерційного капіталу в проекти розвитку, знижуючи при цьому ризики для приватних інвесторів та/або підвищуючи прибутковість їхніх операцій. Ці стимули мають бути достатньо потужними для компенсації

неефективності ринку в секторах економіки, що недофінансуються. Головне, щоб вони не призводили до ринкових диспропорцій або не створювали непропорційні вигоди для інвесторів. Важливість використання державних коштів для залучення більшого обсягу приватного капіталу та досягнення цілей у сфері сталого розвитку була визнана країнами – членами ООН на Третій міжнародній конференції з фінансування розвитку, що відбулася в Аддіс-Абебі у 2015 році.

Це призвело до запуску змішаних інноваційних інструментів для підтримки – за рахунок боргу, власного капіталу чи гарантій – стійких проектів приватного сектора з потенціалом позитивної фінансової віддачі. У 2019 році в рамках змішаного фінансування було залучено близько 8 мільярдів доларів США у всіх секторах, при цьому сільському господарству припало близько 15 відсотків загального обсягу таких змішаних операцій. За останнє десятиліття фінансування обсягом 13,6 мільярда доларів США було виділено на потреби сільського господарства та/або для досягнення Цілі сталого розвитку – «нульового голоду». Застосування принципів змішаного фінансування до сільського господарства ґрунтується на визнанні того факту, що комерційні інвестори можуть не побажати брати ризик у цьому секторі лише на себе. Нерідко це відбувається через уявлення про те, що сільське господарство пов'язане з особливим ризиком через поєднання ряду факторів (сезонність, волатильність цін, невизначеність погодних умов або відсутність застави за кредитом). У Східній Африці ризик кредитування сільськогосподарських МСП вдвічі вищий у порівнянні з іншими секторами, при цьому операційні витрати також вищі. Однак невеликий поштовх з боку державного сектора може допомогти мобілізувати додаткові обсяги приватного капіталу та зміцнити продовольчу безпеку, що є типовою метою змішаних інструментів, які застосовуються в аграрному секторі.

Це добре проглядається на прикладі фонду Huirueta, що базується в Мадриді, завданням якого є фінансування мікрофінансових організацій і малих і середніх підприємств для розширення доступу до фінансування дрібних або виключених із програм підтримки фермерів у сільських районах Латинської

Америку, Карибського басейну, Африки на південь від Сахари та Азії. Його загальна мета полягає в тому, щоб надати 100000 малих фермерів у країнах, що розвиваються, необхідні їм суми для продуктивної обробки земель, збільшення доходів і позбавлення від бідності. Капітал у розмірі близько 10 мільйонів євро, наданий на пільгових умовах Європейською комісією (ЕК), у поєднанні з довгостроковим кредитом у розмірі 20 мільйонів євро від іспанського агентства з міжнародного співробітництва у галузі розвитку відіграли важливу роль у залученні 90 мільйонів євро від приватних інвесторів, включаючи заможних клієнтів із Caixa Private Bank та 20 мільйонів євро від провідної фінансової компанії Allianz Group. Кошти, що інвестуються, на покриття перших збитків пом'якшують ризики приватних інвесторів, у той час як відносно низька процентна ставка кредиту іспанського агентства знижує загальну вартість капіталу фонду, тим самим збільшуючи чистий прибуток приватних інвесторів.

Інший змішаний фонд – Африканський сільськогосподарський та торговельний інвестиційний фонд (AATIF), був створений у 2011 році після глобальної продовольчої кризи з метою збільшення обсягу інвестування ліквідних коштів у сільськогосподарський сектор Африки. Тут аргументація полягала в тому, що фінансування середніх та великих африканських агрокомпаній та банків, що працюють в аграрному секторі, призведе до збільшення внутрішнього виробництва продуктів харчування, створить умови для торгівлі, полегшить доступ до фінансування на місцях, зміцнить виробничо-збутові ланцюжки та підвищить продовольчу безпеку. Інвестори AATIF можуть вибирати між трьома різними класами акцій, кожен із яких пропонує унікальний профіль ризику/прибутковості з виплатою дивідендів за принципом водоспаду. Інвестори з державного сектора, наприклад уряд Німеччини та ЄС, підписувалися на акції з вищими ризиками та нижчими очікуваннями прибутковості, що сприяло залученню приватного капіталу. Станом на червень 2021 року AATIF повідомив про наявність сукупного інвестованого капіталу понад 300 мільйонів доларів США. Засоби технічної допомоги завершують загальну картину як у фонді HURUMA, так і AATIF.

Одним із факторів успіхів Канади у розглянутій сфері є система взаємодії регіональної та федеральної влади, бізнесу та науково-дослідного комплексу. Регіональна інноваційна інфраструктура у Канаді включає бізнес-інкубатори, технопарки, інноваційні центри. Вони називаються центрами апробації та колективного користування обладнанням та технологіями. Подібний центр створений у кожній провінції. Наприклад, у провінції Манітоба – це виробництво концентратів, соків, харчових добавок із ягідної та плодової сировини, у провінції Онтаріо – переробка продукції м'ясного комплексу. Центри оснащені найсучаснішим обладнанням, інноваційною технікою австрійського, німецького, французького виробництва. Будь-який фермер, який прагне впровадити нові технології, інновації, технологічні пристрої, може провести перевірку реалізації проєктів у цьому центрі, потім ухвалити рішення, чи буде ці інновації впроваджувати у своєму господарстві. Центр, як федеральне підприємство, фінансується із федеральних коштів.

Практика свідчить, що для здійснення інноваційної політики необхідно створити інноваційну інфраструктуру. Структурна політика має бути орієнтована створення великих науково-виробничих комплексів, і навіть структур середнього масштабу, здатних до саморозвитку – це науково-технічні і технологічні центри таких типів: технопарки, особливі економічні зони, центри трансферу технологій; інноваційні науково-технічні центри; інжинірингові компанії. Технопарки повинні розвивати напрацьовані наукові ідеї, які перебувають ще на ранніх стадіях промислового освоєння (це переважно високоризиковий (венчурний) бізнес, що вимагає своєї специфічної системи фінансування). Інноваційні науково-технічні центри мають здійснювати впровадження нових технологій. Інжинірингові фірми мають займатися проблемами комплексного переозброєння підприємств. Необхідно розробити комплекс правових, фінансових та організаційних механізмів, які забезпечують процес створення та розповсюдження інновацій, створення та комерційну реалізацію наукових знань та технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Вважаємо, що сам принцип державного регулювання добре відомий на практиці розвинутих країн. Всі інноваційні інвестиції у поліпшення сільськогосподарських земель, оновлення виробничого апарату та технологій, НТП можуть кредитуватися на пільговій основі та звільнятися від оподаткування; навпаки, ухилення виробників від подібних інвестицій може каратися державою підвищенням кредитних та податкових ставок. Можливе надання пільг експортерам наукомісткої сільськогосподарської продукції. Крім того, можливе звільнення від оподаткування частини прибутку, що спрямовується на оновлення та розвиток виробництва, більш активне використання для цього прискореної амортизації, а також скасування або значне

зниження податку на додану вартість на роботи, пов'язані з підвищенням якості сільськогосподарських земель. За допомогою системи фінансово-економічних заходів можуть бути забезпечені прогресивні зміни у сфері аграрної галузі країни, створення умов для якісного та постійного поновлення їх матеріально-технічної бази.

Таким чином, сучасні сільськогосподарські підприємства мають самостійність у виборі джерел фінансування інноваційної діяльності. Фінансові можливості господарств різні, що обумовлено ресурсною базою суб'єктів господарювання галузі. При доступності кредитів та наявності пільгового кредитування галузь в даний час значною мірою залежить від державної фінансової підтримки, при зростанні якої фінансових ресурсів недостатньо для реалізації сучасних критичних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Думанська І. Ю. Діагностування ефективності застосування інструментів бюджетного фінансування інноваційного процесу в АПК. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 156-161.
2. Ільчук М., Свиноус І. Економічні аспекти інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств України. *Економічний дискурс*. 2023. Випуск 3-4. С. 46-54.
3. Халатур С., Халатур О. Методичний інструментарій фінансування інноваційної діяльності в АПК. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3. С. 65-75.
4. Сус Т., Ємець О., Мовчун С., Онишко С., Цюпа О. Формування стратегії інноваційного розвитку аграрного сектора та фінансування її реалізації. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. №6. С. 150-159.
5. Карнаушенко А. С. Основи фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. №23. С. 109-112.
6. Захарін С. В., Парубець О. М., Смирнов Є. В. Державне регулювання фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності у агропромисловому комплексі. *Економіка і управління*. 2020. №2. С. 85-90.
7. Гмиря В. П., Ткаченко Н. В. Інноваційні механізми фінансування суб'єктів аграрного виробництва України. *Фінансовий простір*. 2018. №3. С. 8-15.
8. Ільчук М., Свиноус І., Томашевська О. Теоретичні засади здійснення інноваційної діяльності в сільському господарстві. *Економічний дискурс*. 2024. Випуск 1-2. С. 17-25.

REFERENCES

1. Dumanska, I. Yu. (2018). Diagnosing the effectiveness of using budget financing tools for the innovation process in the agricultural sector. *Black Sea Economic Studies*, (31), 156–161.
2. Ilchuk, M., & Svytnous, I. (2023). Economic aspects of innovative activities of agricultural enterprises in Ukraine. *Economic Discourse*, (3–4), 46–54.
3. Khalatur, S., & Khalatur, O. (2019). Methodological tools for financing innovative activities in the agricultural sector. *World of Finance*, (3), 65–75.
4. Sus, T., Yemets, O., Movchun, S., Onyshko, S., & Tsyupa, O. (2022). Forming a strategy for the innovative development of the agricultural sector and financing its implementation. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, (6), 150–159.
5. Karnaushenko, A. S. (2013). Fundamentals of financing innovative activities of agricultural enterprises. *Investments: Practice and Experience*, (23), 109–112.
6. Zakharyn, S. V., Parubets, O. M., & Smyrnov, Y. V. (2020). State regulation of financing investment and innovation activities in the agro-industrial complex. *Economics and Management*, (2), 85–90.
7. Hmyria, V. P., & Tkachenko, N. V. (2018). Innovative mechanisms for financing entities in Ukraine's agricultural production. *Financial Space*, (3), 8–15.
8. Ilchuk, M., Svytnous, I., & Tomashevskaya, O. (2024). Theoretical foundations of innovation activities in agriculture. *Economic Discourse*, (1–2), 17–25.

Igor Paska, Doctor of Economic Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Economics, Bila Tserkva National Agrarian University, Ukraine

Svitlana Batashok, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Economics and Economic Theory, Bila Tserkva National Agrarian University, Ukraine

Iryna Gerasymenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Finance, Banking, and Insurance, Bila Tserkva National Agrarian University, Ukraine

Bohdan Khakhula, Doctor of Philosophy in Economics, Associate Professor, Department of Management, Bila Tserkva National Agrarian University, Ukraine

Mykhailo Marshalok, Postgraduate Student, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine

Financing of innovative activities of agricultural enterprises: foreign experience and challenges for Ukraine

Abstract

Introduction. Agriculture is one of the leading branches of the economy, the stability of its functioning makes it possible to ensure the country's food security. In recent years, agriculture has become the most stably developing branch of the economy, with an annually growing volume of export products. The country is one of the leading suppliers of agricultural products to the world market. Financing of innovative activities of agricultural enterprises is of particular importance, given the specific features of the industry.

Method (methodology). In the process of research, the following general scientific methods of research and analysis of economic processes were used: logical generalization, comparison and systematization (when detailing the subject of research); analogies (in the process of comparative analysis of the effectiveness of financing innovative processes in Ukraine and countries of the world); synthesis, scientific abstraction and morphological analysis (when clarifying the basic economic categories of scientific research); induction and deduction (when substantiating the main sources of funding for priority areas of innovative economic development).

The results. We believe that the very principle of state regulation is well known in the practice of developed countries. All innovative investments in the improvement of agricultural land, renewal of production equipment and technologies, NTP can be credited on a preferential basis and exempt from taxation; on the contrary, producers' evasion of such investments can be punished by the state by raising credit and tax rates. It is possible to grant benefits to exporters of science-intensive agricultural products. In addition, it is possible to exempt from taxation part of the profit directed to

the renewal and development of production, more active use of accelerated depreciation for this purpose, as well as the abolition or significant reduction of value added tax on works related to improving the quality of agricultural land.

Keywords: innovation; financing; agricultural enterprise; production and economic activity; state support.

Cite as: Paska, I., Batazhok, S., Gerasymenko, I., Khakhula, B., and Marshalok, M. (2024). Financing of innovative activities of agricultural enterprises: foreign experience and challenges for Ukraine. *Economic analysis*, 34 (3), 342-350. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.342>